

доповідей X наук. конф. з міжнар. участю. (Харків, 4 лютого 2011 р.). Харків, 2011. С. 196–198. 8. Тарасова И. А. Категории когнитивной лингвистики в исследовании идиостиля. *Языкознание*. 2004. № 1. С. 14–18. 9. Шевченко И. С. Концептуализация коммуникативного поведения в дискурсе. *Когнитивные исследования языка*. 2015. № 22. С. 761–763. 10. Austin J. L. *How to do things with words*. Cambridge, 1962. 11. Searle J. What is a speech act? *Philosophy in America*. Ithaca, 1965. P. 221–239. 12. Searle J. A Taxonomy of Illocutionary Acts. *Language, Mind, and Knowledge*. Minneapolis, 1975. P. 344–369.

УДК 811.111 : 811.161.2 : 81'25

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА АДЕКВАТНІСТЬ В АСПЕКТІ ТРАНСЛЯЦІЇ СЕМАНТИКИ АБСТРАКТНИХ ДІЄСЛІВ У НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ

Дегтярьова В. С. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, проф. Недайнова І. В.

У статті розглянуто визначення поняття «абстрактна лексика», схарактеризовано особливості та функціональні характеристики науково-технічного тексту, досліджено основні способи перекладу абстрактних дієслів у англомовних науково-технічних текстах. Дослідження визначає випадки вживання та виконувані функції абстрактної лексики на прикладі дієслів в українській і англійській мовах.

Ключові слова: абстрактна лексика, абстрактні дієслова, науково-технічний текст, неолексеми, переклад, перекладацькі трансформації, перекладний відповідник, термін, термінологія.

Дегтярёва В. С. Переводческая адекватность в аспекте трансляции семантики абстрактных глаголов в научно-техническом тексте. В статье рассмотрено определение понятия «абстрактная лексика», охарактеризованы особенности и функциональные характеристики научно-технического текста, исследованы основные способы перевода абстрактных глаголов в англоязычных научно-технических текстах. Исследование определяет случаи употребления и выполняемые функции абстрактной лексики на примере глаголов в украинском и английском языках.

Ключевые слова: абстрактная лексика, абстрактные глаголы, научно-технический текст, неолексеми, перевод, переводческие трансформации, переводной эквивалент, термин, терминология.

Summary: Dehtiarova V. S. Translation adequacy in the aspect of translation of semantics of abstract verbs in a scientific and technical text. The article reveals the concept of «abstract vocabulary», describes the features and functional characteristics of a scientific and technical text, explores the main ways of translating abstract verbs in English scientific and technical texts. The research determines the cases of use and performing functions of abstract vocabulary on the example of verbs in Ukrainian and English.

Key words: abstract vocabulary, abstract verbs, scientific and technical text, neolexems, translation, translation transformations, translation equivalent, term, terminology.

Науково-технічна сфера посідає одне з найважливіших місць серед різноманітних галузей людської діяльності. Стрімкий розвиток науки й техніки спричинив ріст значення науково-технічного перекладу у зв'язку з поширенням науково-технічної інформації. Науково-технічний текст як об'єкт перекладу характеризується повідомленням нових даних в конкретній галузі знань, що певним чином визначає специфіку побудови тексту та способу викладу інформації [2]. Він належить до наукового стилю, виникнення якого пов'язане з прогресом галузей науково-технічного знання.

Актуальність нашого дослідження зумовлена тим, що значення наукових досягнень, інформаційних технологій та техніки в глобальному просторі невинно зростає, що спричиняє потребу в появі нових науково-технічних текстів, і, відповідно, їхніх перекладів. Попри те, що зараз існує багато наукових праць, присвячених дослідженню цієї тематики, тема перекладацької адекватності при передачі значення абстрактних дієслів залишається все ще недостатньо вивченою, що становить її новизну.

Об'єктом роботи є науково-технічний текст загалом.

Предметом статті виступає адекватність перекладу англomовних абстрактних дієслів і трансляція їхньої семантики в українському науково-технічному тексті за допомогою перекладацьких трансформацій і способів.

Метою нашого аналізу є визначення характерних рис науково-технічних текстів через особливості перекладу абстрактних дієслів в англomовному тексті українською мовою.

Досягненню поставленої мети передують низка завдань для виконання:

- 1) проаналізувати функціональні характеристики науково-технічного тексту;
- 2) розглянути труднощі перекладу текстів такого стилю;
- 3) навчитися визначати абстрактні дієслова в англійському та українському текстах, порівняти їхні функції й особливості вживання;
- 4) дослідити переклад абстрактних дієслів у науково-технічному тексті з англійської на українську мову;
- 5) описати закономірності та відзначити особливості перекладу таких дієслів українською мовою.

На початку свого жанрового формування науковий стиль був схожий на художню розповідь, але з появою наукової термінології він почав формувати свої правила та виокремлюватися як самостійний [24, с. 537].

Функціональне призначення наукового стилю полягає в пізнанні світу та розширенні існуючих уявлень про нього, обґрунтуванні гіпотез, доведенні теорій, створенні схем, класифікацій, систематизації знань, конкретному й лаконічному викладі матеріалу, роз'ясненні явищ. Науково-технічному тексту притаманні об'єктивність, інформативність, чіткість викладу, логічність структури, ясність і прозорість. Провідними ознаками наукового стилю є однозначність, предметність, доказовість, узагальнення, переконливість. Головна ціль науково-технічної літератури полягає у обґрунтуванні викладення інформації з використанням таких мовних засобів як абстрактна лексика, наукова фразеологія, вживаність термінології, графіки, таблиць, умовних позначень, формул, символів, іншомовних слів та запозичень, зберігання безсуб'єктності в тексті, безособовості синтаксису, відсутності авторської індивідуальності: «їх (науково-технічні тексти) пишуть за суворими правилами, і у різних авторів, які пишуть на ту ж саму тему, ми побачимо не лише одні й ті ж синтаксичні та морфологічні структури, але й однакові мовні звороти, однаковий стиль» [2, с. 166; с.

276]. Такі тексти можна охарактеризувати як прагматичні або інформативні, часто сприймаються як анонімні [2, с. 277].

Основною характеристикою науково-технічних текстів є їхнє практичне призначення, яке полягає в наданні реципієнту інструкцій, щоб він міг виконати технічні завдання, вирішити проблеми в області прикладних дисциплін [26].

Кожний із функціональних стилів має жанрові різновиди. Зрозуміло, що і види науково-технічного тексту виступають об'єктом наукового аналізу. Наприклад, мовознавці Н. Ботвина, А. Коваль, К. Ленець, О. Митрофанова, М. Пентиліук виділяють пропонують виділяти підстили в межах наукового стилю, залежно від виконуваних ними функцій і їх провідних сфер застосування. Вони виділяють наступні:

- а) власне науковий (академічний). До нього відносять такі жанри: монографія, наукові роботи (курсова, дипломна) реферат, рецензія, стаття;
- б) науково-популярний (науково-популярна література);
- в) науково-навчальний (дидактичний): лекції, підручники, посібники;
- г) науково-технічний;
- г) виробничо-технічний;
- д) науково-інформативний та науково-діловий;
- е) науково-фантастичний.

Узагальнюючи теоретичні розвідки з даного питання, ми виокремили наступні види науково-технічної літератури:

- власне наукові тексти – монографії, статті, дисертації;
- науково-навчальні – підручники, посібники, довідники;
- науково-оцінні – рецензії;
- інформаційно-реферативні – реферати, резюме, тези;
- довідково-енциклопедичні – енциклопедії, словники;

- власне технічні тексти – формуляри, технічні описи, інструкції до експлуатації, патенти, стандарти, проекти;
- технічна реклама;
- науково-популярні тексти – періодичні та неперіодичні видання, які можуть бути використані для науково-технічного обміну [11, 13, 15].

Оскільки науково-технічна література передбачає синергію науки, техніки та лінгвістики, то, звичайно, що її переклад викликає певні труднощі. Проблеми перекладу науково-технічної літератури досліджувало багато лінгвістів, серед яких ми визначаємо М. Аполову, Л. Борисову, В. Карабана, Л. Черноватого, І. Корунця, В. Комісарова [7, 22].

У науковій літературі наведені різні дефініції терміну переклад. За Дж. Кетфордом, переклад – це заміна текстового матеріалу з однієї мови еквівалентним текстовим матеріалом іншої мови [25, с. 20]. На думку мовознавця Я. Рецкера, переклад – це цілісне (повноцінне, адекватне) й точне передавання засобами іншої мови змісту тексту оригіналу зі збереженням його стилістичних та експресивних особливостей [19, с. 10]. Основна вимога до науково-технічного перекладу - це точна трансляція фактичного матеріалу. Критеріями адекватного науково-технічного перекладу є і такі його характеристики: «Він [переклад]. повинен точно передавати зміст оригіналу, містити загальноприйнятту в мові перекладу термінологію й відповідати нормам науково-технічної літератури, переклад якої здійснюється» [8, с. 45].

Мова науково-технічного тексту має специфічні лексичні, граматичні та стилістичні риси. Це породжує додаткові проблеми в процесі перекладу. Говорячи про лексичні особливості, до них можна віднести наявність професійної термінології, яка притаманна конкретній науково-технічній сфері, багатозначність слів (термінологічних словосполучень), відсутність деяких еквівалентів. Терміни є істотним компонентом науково-технічних текстів, тому вибір адекватного перекладацького відповідника – це «вибір правильного варіанту вираження понять мовою перекладу з низки можливих,

залежно від контексту» [27, с. 7]. Найбільшу складність у процесі перекладу становлять терміни-неологізми, оскільки вони не відображаються в словниках, загальнонародні слова як явище спеціальної галузевої фразеології, абрєвіатури, етноспецифічна лексика, кліше, національна варіативність термінів, "фальшиві друзі" перекладача. До останніх належать омоніми, що набувають термінологічного значення, псевдоінтернаціоналізми, слова іншомовного походження. Вони спричиняють серйозні труднощі, тому для їх подолання перекладачі не рідко вдаються до описового перекладу цих явищ, спершу детально проаналізувавши їх або передають їх значення усталеними в науці термінами. Актуальні наукові проблеми, найновіші технічні винаходи і відкриття висвітлюються у друкованих виданнях і перш за все – у періодичних виданнях, до яких і повинен звертатися перекладач [12, с. 25].

Граматичні особливості є менш помітними, але вони теж характеризуються відмінностями в граматичній будові мови, традиціях і нормах письмового наукового мовлення. До граматичних труднощів перекладу також належать ті граматичні явища мови тексту оригіналу, що мають відмінні від відповідних граматичних явищ мови перекладу функціональні характеристики [18, с. 122-124]. Наприклад, А. Я. Коваленко виокремлює такі:

- 1) наявність довгих речень, які включають велику кількість другорядних і однорядних членів;
- 2) вживання багатокomпонентних атрибутивних словосполучень;
- 3) вживання означень, утворених шляхом стяжки цілих синтаксичних груп;
- 4) вживання форм пасивного стану, неособових форм дієслів, дієприкметникових зворотів;
- 5) наявність пропусків деяких службових слів (артиклів, допоміжних дієслів) особливо в таблицях, графіках, специфікаціях [10, с.182].

Найбільшу складність при перекладі являють відмінність синтаксичної системи мов, що полягає в послідовності елементів висловлювання в мові оригіналу та мові перекладу; граматична багатозначність деяких самостійних частин мови, наприклад, дієслова в англійській мові, коли воно може виконувати відразу декілька функцій: бути допоміжним, смисловим або мати модальне значення.

Граматика й лексика тісно пов'язані зі жанрово-стилістичними проблемами, тому що до стилістичних рис тексту відносять такі характеристики як: використання певних граматичних форм, структур та частота вживання слів, які притаманні деякій науково-технічній галузі.

Існування жанрово-стилістичних складнощів науково-технічного перекладу пов'язане з певними розбіжностями у жанрових і стилістичних нормах подання інформації в текстах англійської та української мов. Так, лінгвісти Г. Грицик і О. Ключник виокремлюють такі:

- переклад так званих метафоричних термінів;
- переклад образної та необразної фразеології;
- переклад різноманітних кліше (фраз);
- наявність у текстах розмовних лексичних елементів [9, с. 2].

Специфікою науково-технічного стилю є загальноповсюдне використання абстрактної лексики, яка є складовою лексичної системи мови, сукупністю слів різних частин мови на позначення понять, що не мають реального втілення [14]. До такого класу лексики найчастіше входять іменники та відіменникові дієслова [14]. Вони вказують на якості (ясніти, чорніти), стан (спати, тиша), процес (ходити, бігти), риси характеру (злитися, сердитися), почуття (кохати, ненавидіти), вияви ментальної діяльності особи (розуміти, знатися), норми етикету (привітатися), міжособистісні стосунки (дружити, сваритися), науково-виробничі терміни (індустріалізувати, властивість) [16]. Цей лексичний

прошарок не співвідносний з конкретними діями, об'єктами, властивостями та має високий ступінь узагальнення.

Отже, абстрактне значення – це узагальнене значення. До абстрактної лексики належить також дієслово «бути» у функції зв'язки [14]. Його вияв може бути нульовим і найчастіше зустрічається у складених іменних присудках. Лінгвіст О. О. Потебня розглядав нульову зв'язку як носія присудковості, вираженою формою називного відмінка [17]. В. Г. Адмоні підкреслював, що нульова форма свідчить про вищий ступінь зв'язку підмета й предикатива [1, с. 35-36]. Найкраще це ілюструють приклади, взяті з творів Федьковича: ... сон – мара; світ – дністрова хвиля [21, с. 263]. Форми цього дієслова можуть належати до часової парадигми. Наприклад, Я – перекладач (тепер. час). – Я була перекладачем (мин. час). – Я буду перекладачем (майб. час).

Питання про віднесеність інших частин мови (окрім іменників, які складають більшість) до абстрактної лексики потребує подальшого вивчення мовознавцями. Так, вивчаючи статтю Н. Тома, приходимо до висновку, що у широкому розумінні, враховуючи лише семантичний принцип, до абстрактних слів можемо зарахувати і слова інших частин мови. Так, порівнюючи, з одного боку, дієслова конкретної дії (писати, читати, рубати, ходити, кидати), які позначають зовнішні матеріалізовані ознаки та сприймаються одним із органів чуття, а з другого боку, дієсловами, які виражають почуття, внутрішній стан (любити, ненавидіти, веселитись, сумувати, надіятись), слід зауважити, що слова другої групи мають більш виражену абстрактність, враховуючи їхню співвіднесеність із абстрактними іменниками (любов, ненависть, веселість, сум, надія) [5, с. 291].

Абстрактні дієслова є компонентом різних наукових сфер, філософії, літератури, особливо поезії, оскільки вона виражає спектр духовного світу. Вони мають еквіваленти в багатьох мовах, що значно полегшує процес передачі їхньої семантики з мови оригіналу на мову перекладу та навпаки. Категорія абстрактності слів загалом вказує на поняття

маси, відстані, міри, часу, природні та астрономічні явища (частини світу), географічні реалії.

Абстрактні дієслова, які виражають опредметнену дію містять значний стилістичний потенціал, є похідними від іменників та широко використовуються не лише в науково-технічному стилі, а й у розмовно-літературному та навіть газетно-публіцистичному. Особливу увагу привертають неолексеми: тінізувати (похідне від «тінь»), химеризувати (від «химера»), піаризувати (дериватив від «піар»), лірикувати (від «лірика»), гламуризувати (від «гламур»).

Говорячи про англійську мову, абстрактні дієслова є здебільшого похідними від іменників, які, у свою чергу, походять від латини – absorb (from absorption), accumulate (from accumulation), classify (from classification), separate (from separation), saturate (from saturation), generate (from generation), isolate (from isolation), integrate (from integration). Проаналізувавши абстрактні іменники з суфіксом –tion, відібрані з інтегрованої лексикографічної системи Українського мовно-інформаційного фонду НАН України [20], і утворені від них відіменникові дієслова, можна узагальнити коло їх значень: способи дії, сукупність засобів і заходів для їх виконання, опис явищ. Цей лексичний шар має справу зі суспільно-науковою й науково-технічною термінологією.

Ключову роль при перекладі українською мовою відіграють абстрактні дієслова, оскільки вони є центральним класом ознакових слів, що позначають дії, процеси та стани, виступають організаційним ядром елементарного простого речення, мають активну й широку валентність [4, с. 218]. Для науково-технічного стилю істотне значення має конкретизація фази динамічного виявлення дії, тому у певному контексті кожна форма виражає значення або недоконаного, або доконаного виду [4, с. 224]. Так, граматичні форми доконаного виду означають дії, процеси та стани, які досягли своєї внутрішньої межі, тобто передають цілісну дію [4, с. 225], наприклад, згенерувати, зінтегрувати [3, с. 242, с. 246]; а недоконаного – дію, процес або стан, що тривають, внутрішньо ще не

обмежені, але спрямовані на досягнення своєї внутрішньої межі [4, с. 225], приміром, генерувати, ізолювати [3, с. 129, с. 259].

Порівнюючи конкретні та абстрактні дієслова, останні не стосуються фізичних об'єктів і не завжди легко відтворити в уяві образи, які вони позначають. Також вони наділені емоційним змістом: *commit, conceive, forget, fulfill, trust, worry*. У англійській мові дієслово «to be» теж може виступати зв'язкою, при цьому мати нульовий вияв при перекладі: *The tests are only the first steps in a series of experiments.* – Ці досліди – лише перший крок у низці експериментів. Але окрім цього, воно виконує ще й інші функції, виступаючи допоміжним дієсловом, що бере участь в утворенні аналітичних дієслівних форм: *Essentially no new theoretical devices will be introduced.* Або модальним дієсловом, що вживається з наступним інфінітивом, який має частку *to*: *What sense, then, are we to make of the conclusions?* [6, с. 274-275].

Перекладацький процес є складним і включає низку труднощів, із якими доводиться стикатися перекладачеві. Одним із допоміжних засобів для їх подолання є перекладацькі трансформації (заміни), які застосовуються через нестачу спільних або відмінних рис англійської і української мов. Між граматичними властивостями обох мов існує спільність через їхню приналежність до індоєвропейської мовної родини й виявляється в наявності спільних функцій, категорій (дієслова, іменників тощо) та граматичних значень. Але є відмінності: дієприслівник в українській мові, характерний порядок слів у англійській мові, артиклі.

Під перекладацькою трансформацією розуміємо міжмовні операції перевираження сенсу [23, с. 34]. Усі складові частини денотативної системи вихідної мови (фразеологічні та лексичні одиниці) поділяються на:

- 1) ті, що мають відповідники («перекладні еквіваленти») у мові перекладу;
- 2) безеквівалентні одиниці.

Еквівалентні одиниці бувають одноквівалентні (ті, що мають тільки один перекладний відповідник, наприклад, *accumulate* – накопичувати, *classify* – класифікувати, *isolate* – ізолювати, *trust* – довіряти) й багатоквівалентні (що мають два або більше перекладних відповідників, наприклад, *absorb* – поглинати, засвоювати, всмоктувати; *saturate* – насичувати, просочувати, переповняти; *generate* – виготовляти, породжувати, виробляти) [10].

Головним прийомом у процесі перекладу абстрактної термінологічної лексики, зокрема абстрактних дієслів, є пошук еквівалента, коли значення англійського слова повністю відповідає значенню українського слова. Як приклад, *accumulate* – акумулювати (в значенні «накопичувати»), *classify* – класифікувати, *isolate* – ізолювати, *integrate* – інтегрувати. Еквівалентний переклад сприяє збереженню відносної рівноцінності семантичної, змістовної, функціонально-комунікативної та стилістичної інформації, що вміщують оригінал і переклад. Але за відсутності еквівалента перекладачі нерідко вдаються до описового перекладу – способу перекладу нових лексичних елементів вихідної мови, коли слово, словосполучення, фразеологізм замінюється в мові перекладу словосполученням, яке адекватно передає зміст слова (терміну). При застосуванні цього прийому слід переконатися, що в мові перекладу відсутній відповідний перекладний відповідник (іноді виникають ситуації, що перекладні словники ще не встигли його зафіксувати, проте він уже може існувати в перекладеній літературі), щоб не створювати термінологічні дублети. Наприклад, абстрактні дієслова в словосполученнях змінюють своє загальне, початкове значення, в залежності від зміни об'єкта, з яким вони поєднуються:

fulfill a duty/promise/responsibility – виконувати обов'язок/обіцянку/зобов'язання;

fulfill an ambition/dream/goal – здійснювати мрію/досягати ціль;

fulfill a need – задовольняти потребу;

fulfill criteria/requirements – відповідати критеріям/вимогам.

Говорячи про абстрактне дієслово «to be» і його багатofункціональність, можливі декілька варіантів його перекладу в реченнях науково-технічного тексту [6]:

1. Дієсловом «бути», яке в теперішньому часі може опускатися, предикативним займенником «це» і дієслівною фразою «полягати у тому, що(б)», коли присудок виражений інфінітивом у англійській мові [6, с. 275]:

Among the statistically significant correlations indicated in Table 6 are the following. – Серед статистично важливих співвідношень, указаних у Таблиці 6 – наступні.

The second important general descriptive question is: how common are these descriptive errors. – Друге важливе загальне дескриптивне (описове) запитання полягає в тому, наскільки поширеними є ці дескриптивні помилки.

There has been an ongoing controversy in the literature as to whether this experiment is successful. – Це – тривалий спір у літературі, чи цей експеримент успішний.

2. Як модальне дієслово – «повинний», «мусити», «вимушений» (якщо інфінітив має форму активного стану) або «необхідно», «потрібно», «можна» (якщо інфінітив має форму пасивного стану) [6, с. 275]:

The idea was later to play an essential role in Bohr`s attempt to throw light on the relation between the biologist`s and the physicist`s way of describing nature. – Ідея повинна пізніше відігравати істотну роль у спробі Бора виявити зв`язок між способом опису природи біолога та фізика.

These values are to be obtained with utmost precision. – Ці величини потрібно вирахувати з максимальною точністю [6, с. 275].

3. В якості допоміжного, перекладається в складі певних форм, наприклад, пасивного стану [6, с. 274]:

Essentially no new theoretical devices will be introduced. – В основному не будуть вводитися нові теоретичні прийоми [6, с. 275].

4. Як повнозначне дієслово «to be» має велику кількість перекладацьких відповідників в українській мові: «бути», «являти (собою)», «міститися», «знаходитися», «стосуватися», «перебувати», «належати» . [6, с. 276]

The book will be of interest to many scholars. – Книга буде цікавою багатьом вченим.

The features relevant for this discussion are in bold type. – Статті, які стосуються цієї дискусії, подаються жирним шрифтом [6, с. 276].

Висновки. У ході проведеного дослідження було встановлено, що для досягнення максимально наближеної перекладацької адекватності при трансляції семантики абстрактних дієслів у науково-технічному тексті перекладачі вдаються до загальних способів перекладу, зокрема перекладацьких трансформацій, найрозповсюдженішими з яких є еквівалентний та описовий переклад. Варто додати, що перекладний процес – складний, тому що включає лексичні, граматичні та стилістичні труднощі та вимагає детальних знань з науково-технічної сфери, вільного оперування спеціалізованими поняттями, вмінь точного відтворення значення абстрактної лексики.

Перспективою наукової статті є можливість використання цього матеріалу на заняттях із теорії та практики перекладу, а також подальше вивчення перекладацької адекватності при передачі семантики інших малодосліджених компонентів абстрактної лексики, наприклад, прикметників і прислівників.

Література

1. Адмони В. Г. Нулевая связка, связочный глагол и грамматика зависимостей / В. Г. Адмони // Вопросы языкознания. 1983. № 5. С. 34–42.
2. Алексеева И.С. Введение в переводоведение: учеб. пособ. 6-е изд., стер. СПб. Москва: Академия, 2012. 368 с.
3. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики: 253 000 слів / за ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 896 с.
4. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови: академ. граматика укр. мови

/ за ред. І. Р. Вихованця. Київ: Пульсари, 2004. 398 с. 5. Єдлінська У. Я. Професору Левкові Полюзі – 70. Проблеми слов'янознавства. 2000. Вип. 51. С. 213–215. 6. Карабан В. І. Переклад англійської науково-технічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2001. Ч. 1: Граматичні труднощі. 272 с. 7. Карабан В. І. Переклад англійської науково-технічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2001. Ч. 2: Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. 304 с. 8. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу. Вінниця: Нова книга, 2006. 240 с. 9. Ключник О., Грицик Г. Труднощі науково-технічного перекладу. URL: <http://conferences.neasmo.org.ua/node/1408> (дата звернення: 10.06.2021). 10. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу : підручник. Київ : Інкос, 2002. 317 с. 11. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української мови: структура наукового тексту. Київ : Вища школа, 1970. 306 с. 12. Микитюк О. Р. До проблеми розвитку української термолексики. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Львів, 2002. № 453. С. 24–29. 13. Мова науково-технічної комунікації: курс лекцій / упоряд. А. Б. Підгорна. Запоріжжя: НУ «ЗП», 2019. Ч. 1. 46 с. 14. Навальна М. І. Абстрактна лексика. Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua> (дата звернення: 10.06.2021). 15. Непийвода Н. Ф. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). Київ: ТОВ «МФА», 1997. 303 с. 16. Полюга. Л. М. Абстрактна лексика. Українська мова: енциклопедія / за ред. В. М. Русанівського. К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. 17. Потєбня А. А. Из записок по русской грамматике. Москва, 1958. Т. 1. 536 с. 18. Пустоварова О.О. Особливості технічного перекладу текстів наукового стилю. Філологічні науки. 2009. №6. С. 122–124. 19. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода. Дополнения и комментарии Д. И. Ермоловича: 3-е изд., стереотип. М.: Р. Валент, 2007. 244 с. 20. Словники України – інтегрована лексикографічна система: парадигма, транскрипція, фразеологія, синонімія, антонімія. Нац. акад. наук України, Український мовно-інформаційний фонд, 2001. 21. Федькович

О.-Ю. А. Вибрані твори / упоряд. І. М. Андрусика. Харків: Ранок, 2004. 288 с. 22. Черноватий Л. М. Переклад англомовної технічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2006. 296 с. 23. Швейцер А. Д. Теория перевода. М.: Наука, 1988. 114 с. 24. Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова: навч. посіб. К.: Алерта, 2011. 544 с. 25. Catford J. C. A linguistic theory of translation. An essay in applied linguistics. Oxford: Oxford University Press, 1965. 103 p. 26. Fontanet M. The technical Translator: the Sherlock Holmes of Translation? ATA Chronicle. 2013. Vol. XLII. No. 7. P. 18–26. 27. Hann M. The key to technical translation. Amsterdam : John Benjamins Publishing Co., 1992. 248 p.

УДК 811.112.2+811.161.2]'373.423'25

ПРОБЛЕМА ІНТЕРЛІНГВАЛЬНОЇ ОМОНІМІЇ

(на прикладі «хибних друзів перекладача» німецької та української мов)

Жилякова Я.Р. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент Оніщенко Н. А.

У цій статті досліджується мовний феномен «хибні друзі перекладача», причини його виникнення та наслідки, до яких може привести недостатня обізнаність у даній темі. Визначається класифікація «хибних друзів перекладача» для систематизації й упорядкування міжмовних омонімів у німецькій та українській мовах.

Ключові слова: міжмовні омоніми, омоніми, пароніми, «хибні друзі перекладача».

Жилякова Я.Р. Проблема интерлингвальной омонимии (на примере «ложных друзей переводчика» немецкого и украинского языков). В этой статье исследуется языковой феномен «ложные друзья переводчика», причины его возникновения и последствия, к которым может привести недостаточная осведомленность в данной теме. Определяется классификация «ложных друзей переводчика» для систематизации и упорядочивания межъязыковых омонимов в немецком и украинском языках.

Ключевые слова: омонимы, межъязыковые омонимы, паронимы, «ложные друзья переводчика».